

4. Бердяев Н. А. Оздоровление России. Духовные основы русской революции. Собрание сочинений / Н. А. Бердяев – Париж, 1990. Т. 4. – с. 243.
5. Венцлер Р. Ответственность Европы [Электронный ресурс] / Р. Венцлер // Web-кафедра философской антропологии. – Режим доступа: <http://anthropology.ru/texts/witzler/witzler.html>. prev.
6. Голик Н. В. К истокам ответственности. – История философии, культура и мировоззрение. К 60-летию профессора А. С. Колесникова. СПб. : Санкт-Петербургское философское общество, 2000. – С. 42.
7. Ильин И. А. Путь к очевидности. Мыслители 20 века / И. А. Ильин.- М. : Республика, 1993.- 431 с.
8. Йонас Г. Принцип ответственности. Опыт этики для технологической цивилизации / Г. Йонас. – М. : Айрис-Пресс, 2004. – 480 с.
9. Коллективная ответственность [Электронный ресурс] / Evrofilm – еврейский медиа-торрент портал.- Режим доступа: <http://evrofilm.com/kem-k-kollektivnaya-otvetstvennost.html>
10. Конфуцианство [Электронный ресурс] / Философия: Энциклопедический словарь.-Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/556/КОНФУЦИАНСТВО .
11. Кутырев В. А. Прельщение бессмертием. Об абиотических тенденциях современной цивилизации [Электронный ресурс] / В. А. Кутырев / Астропсихологический центр. – Режим доступа: <http://www.ssu.samara.ru/research/philosophy/journal5/13.html>.
12. Сорокин А. Искушения православия, или Православие как ответственность [Электронный ресурс] / Протоиерей Александр Сорокин // Портал «Федоровский Собор. – Режим доступа: <http://feosobor.ru/center/articles/468/>.
13. Сартр Ж. П. Экзистенциализм – это гуманизм / Сартр Жан Поль. –В кн. : Сумерки богов. М. : «Политиздат», 1989.- с. 319-344.
14. Франкл В. Философия человеческой ответственности [Электронный ресурс] / В. Франкл // Психология на VUZLIB.net. – Режим доступа: http://www.psychology.vuzlib.net/book_o711_page_3.html].
15. Чумакова Е. В. Структура ответственности в контексте экзистенциального выбора личности / Е. В. Чумакова, С. П. Лукьянова. // Вестник ЮУрГУ. Сер. Психология. – вып. 6 – 2009.- №18. – с. 37-42.
16. Языческое мировоззрение [Электронный ресурс] / Портал духовного роста. – Режим доступа: http://www.avatargroup.ru/Probuzhdenie/Mirovie%20_Ucheniya_i_Religii/Yazichestvo/Yazicheskoe_mirovozzrenie.aspx

Іванова Л. С. Сутність і зміст феномена відповідальності. соціально-філософський аспект.

У статті актуалізується проблема відповідальності у дискурсі соціальної філософії. Особлива увага приділяється сутності, змісту та еволюції поняття відповідальності у часі і просторі суспільного розвитку. Підкреслено актуальність соціально-філософських розмислів щодо феномену відповідальності людини в умовах панування технократичного способу мислення на етапі формування інформаційного суспільства.

Ключові слова: людина, суспільство, цивілізація, відповідальність, технократичне мислення.

Ivanova L. The nature and content of the phenomenon of liability. Social and philosophical aspect.

The article is updated issue of multicultural education students. Particular attention is paid to basic approaches, criteria and objectives of multicultural education. The model of a culture of interethnic communication in polyethnic environment.

Keywords: human being, society, civilization, responsibility, technocratic thinking.

Надійшла до редколегії 01.03.2013 р.

УДК 2 (100)

О. С. Ігнат'єва

Черкаський державний технологічний університет

ПРОБЛЕМА МІЖКОНФЕСІЙНОГО ДІАЛОГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТУ

Розглянуто проблему міжконфесійного діалогу в умовах сучасного світу. Розкрито основні особливості та фактори екуменізму, охарактеризовано позицію Англійської церкви в екуменічному русі за єдність та оновлення Всесвітньої церкви.

Ключові слова: екуменічний рух, екуменізм, міжконфесійний діалог, християнська єдність, еклезіологія.

Постановка проблеми. Проблема міжрелігійного діалогу в умовах світу, який перебуває у стані глобалізації, що охоплює усі сфери людської діяльності, постає із новою силою. Сучасні умови ведуть до того, що релігійні системи не можуть існувати замкнено, не взаємодіючи одна з одною. У цьому контексті релігії, зокрема і християнство в різних його модифікаціях, є частиною глобальних інтеграційних процесів, що накладає певний відбиток на особливості їх функціонування. Прагнення краще зрозуміти позицію сучасного англійства, причини кризи, яку переживає це релігійно-церковне об'єднання, та прогнозування подальших шляхів його розвитку, потребує звернення до проблем екуменізму, християнської єдності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті вивчення екуменічних проблем сучасності на особливу увагу заслуговують праці радянських та англійських дослідників О. Кисельова, В. Гараджі, А. Блека, Р. Тоулера, Р. Кур'є, Б. Вілсона та ін. Важливе місце в дослідженнях зазначених авторів займають і питання особливостей існування англійських церков у секуляризованому суспільстві, екуменізму та міжцерковного діалогу. Аналізуються зміни, що відбуваються в релігії та церкві, у її взаєминах із владою, визначається роль і місце релігійних ідей у світогляді англійців.

Отже, хоча окремі аспекти історії та еволюції англіканства висвітлені у вітчизняній і зарубіжній літературі, проте в комплексному вигляді питання екуменічних проблем сучасності, специфіки взаємодії влади і церкви, зв'язку вихідних ідей та ціннісних настанов англіканства зі складом мислення, менталітетом британців, місця Церкви Англії у міжцерковному діалозі та екуменічному русі тощо потребують подальшого поглибленого вивчення.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз екуменічних проблем сучасності, а також з'ясування підґрунтя та основних векторів реалізації екуменічної позиції Церкви Англії в контексті процесів лібералізації і демократизації релігійно-церковного життя.

Виклад основного матеріалу. Характерними рисами християнства ХХ – початку ХХІ століття є консолідація його конфесій навколо соціальних проблем і проведення міжхристиянських богословських та місіонерських конференцій. Ці складові християнської історії минулого століття та християнського сьогодення пов'язані з екуменізмом, як важливим явищем релігійного життя. Англійський дослідник Б. Вілсон зазначає, що однією з причин виникнення екуменізму є роздрібненість християнства, наявність у цій релігії різноманітних церков, деномінацій, конфесій. Церкви стають екуменічними лише тоді, коли знаходяться у кризовій ситуації: «об'єднання та блокування відбуваються, коли інституції є скоріше слабкими, аніж сильними» [8, с. 126]. Виходячи з цього, проблемами християнської єдності більшою мірою переймаються священники, а не миряни, що пояснюється бажанням духовенства закріпити свій соціальний статус та повернути втрачений вплив на секуляризоване суспільство. Однією з основних особливостей екуменізму британський соціолог вважає тенденцію протестантських церков до централізованого контролю обрядовості та священства.

Тезу про екуменізм, як реакцію на секуляризацію, розділяє й ще один британський дослідник Р. Кур'є. Екуменізм, на його думку, є відповіддю на зменшення ролі релігії в індустріальному суспільстві. Р. Піндер на прикладі британського методизму робить висновок, що рух за єдність у деяких випадках був пов'язаний із рухом за децентралізацію та збільшення ролі мирян в управлінні релігійною організацією [5, с. 121]. Р. Тоулер припускає, що виникнення екуменізму і зменшення кількості віруючих є незалежними феноменами, які викликані певними спільними чинниками. Сам дослідник пропонує розглядати як один із факторів появи екуменізму розвиток сучасних технологій: швидкі способи транспортування та комунікації зламали соціальну та культурну ізоляцію, завдяки якій процвітали окремі релігійні традиції. Обізнаність в існуванні значного розмаїття вірувань та практик поставило питання про їхню достовірність. З іншого боку, продукт сучасних технологій призвів до ситуації незалежності індивідів від керівництва релігійних організацій, а відтак – до зменшення пастви у церквах [6, с. 88-90]. Становлення постхристиянського суспільства пов'язане із розвитком природничих наук, котрі представили замість ідеї творення теорію еволюції; розвитком релігійної філософії, яка замінила поняття «гріх» на «моральну провину», і для якої ідея прогресу стала більш важливою для розгляду, аніж ідея спасіння. Релігія стала приватною справою кожної окремої особи.

Отже, зростання секуляризації, криза церков, розвиток технологій – це перелік основних факторів, що сприяли появі екуменізму. «Екуменізм, – пише В. Гараджа, – є одним із симптомів глибокої кризи релігії в наші часи, своєрідною захисною реакцією на руйнівні для її традиційних форм тенденції в сучасному суспільному житті» [1, с. 107].

Треба нагадати, що терміном «екуменічний» (грецькою *oikoumene* – всесвіт, населений світ) назвали рух кінця ХІХ – початку ХХ століть за діалог, співробітництво та зближення християнських віровизнань. Координатором цього руху виступає заснована в 1948 році Всесвітня рада церков (ВРЦ), членами якої до недавнього часу були переважно протестантські церкви, а також православні та старокатолики. Останнім часом відчувається усе більший інтерес до екуменічного руху з боку релігійних утворень, які раніше не приймали його ідей. Екуменічні погляди останнім часом поділяє і католицька церква, хоч вона і не є членом ВРЦ. Це яскраво засвідчує послання папи Іоана Павла ІІ, що стосується екуменізму «Хай будуть всі єдині» [2].

У центрі екуменічного богослов'я стоїть ідея єдності християнства – цілісності Христового хітону (St. John 19:23) [7, с. 2299], а метою сучасного екуменічного руху є прагнення до відновлення спілкування в таїнствах між роз'єднаними нині християнськими церквами, такого спілкування, яким були позначені відносини між християнськими спільнотами перших віків їх існування. Реальна можливість зближення між християнами бачиться учасниками екуменічного руху в поєднанні зусиль як у сфері соціального служіння, так і в розвитку діалогу, метою якого є вивчення й аналіз саме тих богословських питань, що призвели церкви до відчуження. Церковна спільнота розділена на прихильників екуменізму і його противників.

Пошуки християнської єдності у межах екуменізму, що почалися з початку ХХ ст. ще досі тривають і, можливо, ніколи не завершаться. Християнство ніколи не було єдиним. Вже в Новому Завіті знаходимо вказівку на розділення ранньохристиянської общини: «...з вас кожен говорить: я – Павлів, я – Аполлонів, я – Кифин, а я – Христів. Чи Христос розділюється?» (1 Кор. 1:12-13) [7, с. 2425]. Усю свою історію християнство поділялося на окремі віросповідання: католицизм та православ'я, лютеранство та кальвінізм, англіканство та баптизм тощо. Кожна християнська конфесія розвивала окремі аспекти віровчення, елементи культу, форму своєї організації. Для того, щоб досягти бажаної єдності християнським церквам та деномінаціям необхідно було або узгодити ці розходження, або керуючись формулою А. Августина «У головному – єдність, у другорядному – різноманіття і у всьому – любов», визнати окремі розбіжності несуттєвими [3].

Зазначимо, що на особливості розуміння християнської єдності певним чином впливає саморозуміння, самоідентифікація християнських церков. Мається на увазі еклезіологія, котра сповідується у тій чи іншій церкві чи деномінації. Еклезіологія – вчення про Церкву – має першочергове значення, оскільки екуменічний рух поставив собі за мету християнську єдність. Ця єдність здебільшого розуміється як єдність церковна, яка має бути досягнута через воз'єднання християнських церков (деномінацій). Саме виходячи з того, яку та чи інша церква (деномінація) сповідує еклезіологію, під церковною єдністю розуміється або рівноправне об'єднання церков, або приєднання чи поглинання однієї церкви іншою.

Особливий інтерес в світлі цього дослідження представляє також еклезіологічна «теорія гілок» (The Branch Theory), що зародилася в ХІХ ст. в межах т. зв. Оксфордського руху і згідно з якою Католицька, Православна та Англіканська церкви – ніби гілки одного дерева, хоча й мають зовнішні відмінності, але зберігають внутрішню єдність, єдність Соборної Церкви. Ідеологи Оксфордського руху вважали своїм обов'язком покласти край ізольованій позиції англікан у християнському світі і відновити союз Англіканської церкви з її сестрами у Христі. Говорячи про відновлення єдності, трактаріанці мали на увазі лише союз з католиками і православними, оскільки тільки з ними був можливим союз «на рівних». Протестанти могли ввійти в єдність Церкви, лише відмовившись від своїх помилок. Прибічники Оксфордського руху або трактаріанці часто називали себе англокатоликами, вважаючи, що англіканство представляє на території Англії Єдину Вселенську Церкву. Англокатолики (представники Високої церкви) виходили з того, що кожна з трьох церков володіє істиною, а тому жодна з них не повинна претендувати на винятковість. Еклезіологічна теорія гілок досить міцно увійшла у свідомість не лише англокатоликів, але й представників Низької церкви, а згодом й інших протестантів. Протестанти, котрі приймають цю теорію, інтерпретують її таким чином: усі християнські церкви та деномінації є ніби гілками одного дерева, яке уособлює собою християнство [3].

Заслуговує на увагу і сформована також на англійському ґрунті, але в межах конгрегаціоналізму так звана «деномінаційна теорія церкви», в основі якої є такі тези: 1) відмінності в думках щодо зовнішньої сторони церкви завжди будуть мати місце, оскільки людина не здатна завжди помічати істину; 2) не можна нехтувати відмінностями, що існують між деномінаціями, навіть якщо вони не стосуються основ віровчення; 3) істинна церква ніколи не зможе бути єдиною організаційною структурою, оскільки жодна церква та деномінація не володіє повним розумінням божественної істини. Згідно з цією теорією «можна розходитися в думках з багатьох питань, зберігаючи про цьому єдність у Христі. Організаційна єдність можлива лише там, де є фактична єдність, єдність духу та поглядів» [3].

Виходячи з вчення протестантизму про видиму та невидиму церкву, сучасні протестантські богослови роблять висновок, що єдність між християнськими церквами та деномінаціями вже існує, а тому метою екуменізму є лише виявлення та гармонізування цієї єдності. Другий підхід характерний в цілому для протестантської більшості й представлений у спільних документах Всесвітньої ради церков. Його суть – для християнської єдності необхідна згода у фундаментальних питаннях віровчення та здійснення таїнств. Для єдності не є обов'язковим об'єднання церков, але вони мають перебувати у спілкуванні та взаємно визнавати таїнства хрещення та причастя, поділ на мирян та священнослужителів. Третій підхід заснований на еклезіологічному положенні, котре поділяють і католики, і православні: християнська єдність можлива лише в лоні єдиної святої соборної апостольської церкви, у разі сповідання єдиного віровчення та здійснення усіх семи таїнств. Важливим є також наявність єпископату та його спадкоємність із ранньою церквою, перебування у спілкуванні з єпископатом інших церков. Принциповими для православних є визнання вчення семи Вселенських Соборів, для католиків – двадцяти одного Вселенського Собору і верховенства Папи Римського.

Варто зазначити, що по суті кожний із цих підходів певним чином стосується означення

досить важливої позиції Англiканської церкви в міжцерковному діалозі та екуменiчному русі за єдність і оновлення всесвітньої церкви. Тому прагнення кращого розуміння сучасного англiканства, причин кризи, яку переживає це релігійно-церковне об'єднання, та прогнозування подальших шляхів його розвитку, потребує звернення до проблем екуменiзму, християнської єдності.

Англiканська церква відома своїми екуменiчними спрямуваннями, як у загальносвітovому, так і в регіональному масштабі. Починаючи з 1888 р., учасники конференції в Ламбеті обговорювали зростаюче значення екуменiчного руху. Скликались комітети, котрі повинні були виробити стратегію відносин англiкан з іншими християнськими церквами.

Англiканські церкви приєдналися до сучасного екуменiчного руху, вступивши в 1948 р. на Загальній Асамблеї в Амстердамі до Всесвітньої ради церков. Англiкани започаткували низку двосторонніх діалогів із старокатоликами, православними, лютеранами, методистами. Встановлення офіційного діалогу між Англiканською і Римо-католицькою церквами пов'язується з візитом, який здійснив до папської столиці в березні 1966 р. почесний настоятель Об'єднання Англiканської церкви, архієпископ Кентерберійський М. Рамзі. Спеціальна міжнародна англiкано-католицька комісія (ARCIC I) після семи років роботи (1970-1977) прийняла документи, які стосуються згоди у доктринах з приводу причастя, духовного управління та статуту, а також авторитету Церкви. Після зустрічі Іoана Павла II з архієпископом Р. Рансі у Кентербері (1982) створена нова католицько-англiканська комісія для продовження діалогу (ARCIC II), яка працює донині.

У 2007 році в місті Бірмінгемі (Велика Британія), у релігійному центрі сикхської громади, відбулося чергове засідання Європейської ради релігійних лідерів (ЄРРЛ), яка охоплює церкви і громади більшості релігій світу. Представників світових релігій, які тут зібралися, вітав прем'єр-міністр Великої Британії Ентоні Блер. Він подякував членам ЄРРЛ «за участь у позитивній дискусії між різними релігійними громадами». Учасники ради розглянули різні теми, зокрема, позицію мусульман у Великій Британії і загалом у Європі; місце релігії у суспільній сфері і в галузі освіти, методи протистояння терору, а також феномен псевдорелігійного екстремізму. Рішення ради передбачали створення в наступні два роки мережі міжрелігійних рад у різних країнах континенту, а окрім цього, проводитимуться миротворчі акції в Іраку, Шрі-Ланці і на Корейському півострові. Учасники засідання засудили тероризм, особливо «в ім'я релігії», і закликали політиків і ЗМІ не ототожнювати терористів із віруючими громадами. Документ констатує: «Минули часи, коли у тій чи іншій країні одна релігійна громада або один світогляд могли монополізувати систему освіти. Сьогодні, на думку членів ЄРРЛ, молоді люди мають знати не лише свою релігію, але й традиції своїх сусідів – щоб розуміти світ, у якому живуть і бути готовими співпрацювати з «іншими» і поважати їх» [4].

Важливою подією останнього часу стала зустріч відомого своїми ліберальними поглядами Архієпископа Кентерберійського Роуена Вільямса зі Святійшим Отцем Бенедиктом XVI, під час якої було підписано спільну декларацію, де підтверджувалося бажання далі вести екуменічний діалог, не зважаючи на труднощі, які виникають при вирішенні цього питання. На думку кардинала Католицької церкви Вальтера Каспера, можна говорити про позитивний розвиток взаємовідносин між англiканами і католиками: «У нас є можливість відкрити нову фазу екуменічного діалогу, який як і раніше є пріоритетним для Католицької церкви і для понтифікату Бенедикта XVI» [4].

У питанні міжцерковного діалогу для англiканства актуальною є тема як співпраці англiканських церков у межах Англiканської співдружності, так і взаємин власне членів цього релігійного об'єднання, кожного зокрема та усіх разом, з представниками інших християнських та нехристиянських конфесій.

Англiканська співдружність або співтовариство (The Anglican Communion) – міжнародна асоціація національних англiканських церков, яка вважає себе «сім'єю церков у рамках всесвітньої Христової Церкви, які зберігають вчення та структуру апостольської Церкви і залишаються у повній священній єдності між собою та з єпископськими столицями Кентербері і Йорк». Не існує єдиної «Англiканської церкви», яка володіє загальною юрисдикцією, тому що кожна національна Англiканська церква є автокефальною, зі своїми принципами самоврядування. Англiканська співдружність – це асоціація тих церков, які перебувають у повній канонічній єдності із Церквою Англії. Статус повної канонічної єдності означає, що між цими церквами існує взаємна згода в найважливіших питаннях, враховуючи той факт, що кожна церква має свою власну доктрину та літургію. Різні розуміння традиції є як на горизонтальному рівні (кожна церква має право модифікувати певною мірою доктринальні та літургічні положення), так і на вертикальному (усередині кожної церкви можна виділити прихильників Високої, Широкої та Низької церков, а також англо-католиків та євангеліків, що не заважає цим напрямом залишатися в межах однієї релігійно-

церковної структури). Слід зазначити, що різні Англiканські церкви постійно контактують та стежать за тим, щоб кожна окрема церква суттєво не відступала від загальної традиції (у 2007 р. Єпископальну церкву США ледве не виключили із Англiканської співдружності через призначення в єпископи гомосексуаліста Дж. Робінсона). Не зважаючи на відмінності у трактуванні деяких положень традиції, Англiканські церкви зберігають свою структурну єдність, не перетворюючи її у строгу ієрархічну систему.

Однак, варто визнати, що лібералізація догматики і церковної практики Церкви Англії, яка знайшла своє вираження насамперед у рішенні Генерального синоду про дозвіл висвячувати в сан єпископа жінок, попри глибокі корені профеміністських ідей в англійському суспільстві і в церкві, стала причиною внутрішніх конфліктів між консерваторами і лібералами, відтоку віруючих та їх переходу в католицизм. Це може стати реальною перепорою в єкуменічному діалозі як з католиками, так і з православними, привести до порушення наявного протягом століть балансу між католицькою та протестантською традиціями всередині Англiканської церкви, і врешті – до її розколу. Наслідком ситуації, що склалася в англiканстві, є оприлюднення Апостольської конституції «*Anglicanorum Coetibus*» (2009), яка по суті стала формою підтримки і визнання папським престолом правомірності практики переходу англiкан під омофор Католицької церкви, заклала формальні основи створення персонального ординаріату, структури, формування якої дозволяє англiканам зберегти певні форми своєї літургічної і канонічної традиції.

Зроблено припущення, що за умов, коли процеси, які відбуваються в Церкві Англії, впливають не лише на специфіку взаємин між християнськими церквами та на перспективи єкуменічного руху і міжцерковного діалогу, а по суті на долю всього англiканства, надзвичайно важливим є вироблення в межах цього релігійного об'єднання єдиної програми дій. Вона має сприяти знаходженню порозуміння між консерваторами і лібералами в межах англiканської спільноти з ключових догматичних питань та питань релігійно-церковної практики, усвідомленню відповідальності Церкви за те, що відбувається в Англії і у світі в цілому.

Висновок. Англiканська церква, яка сьогодні об'єднує близько одного відсотка населення Землі, є послідовним прибічником міжконфесійного діалогу, бере активну участь в роботі Всесвітньої ради церков та єкуменічних контактах з різними напрямками в християнстві. Сучасна Англiканська церква є відкритою до нового, як в практиці соціально-політичного життя, так у релігійно-церковній сфері, здатна до оновлення шляхом переосмислення вихідних ідей християнської релігії, їх розуміння з врахуванням тих процесів, що відбуваються у світі і в Англії на початку ХХІ ст. У питанні міжцерковного діалогу для Церкви Англії актуальною є тема співпраці як в межах Англiканської співдружності, так і взаємин з представниками інших християнських конфесій. Церква Англії, разом з іншими британськими церквами, активно використовуючи інститут місіонерства і ґрунтуючись на колоніальній міці своєї країни, багато зробила для залучення до лона християнства представників усіх рас і більшості народів світу, для створення наявної зараз Англiканської співдружності, яка перебуває під її безпосереднім впливом.

Майбутнє Церкви Англії значною мірою залежить від збереження нею статусу державної церкви цієї країни, від внутрішнього порозуміння між представниками різних течій у Церкві, від здатності поєднувати нововведення з відданістю традиційним нормам і цінностям, від реального авторитету Церкви Англії в межах Англiканської співдружності та християнської спільноти в цілому.

Бібліографічні посилання:

1. Гараджа, В. И. Протестантизм / В. И. Гараджа. – М. : Политиздат, 1971. – 200 с.
2. Да будут все едино! Окружное послание об єкуменическом долге / Папа Иоанн Павел II. – 1995. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.cerkva.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=81&Itemid=65 – Название с экрана.
3. Еклезіологія як основа єкуменічних позицій християнських конфесій [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://iifpo.pp.net.ua/publ/11-1-0-82>. – Назва з екрана.
4. Католическая информационная служба [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.catholic.uz/full-news/items/> – Название с экрана.
5. Кисельов, О. С. Социология єкуменизма: небогословские факторы христианского единства / О. С. Кисельов // Религиоведение. – 2008. – № 4. – С. 118-124.
6. Black, A. W. The Sociology of Ecumenism / A. W. Black: ed. by A. W. Black, P. E. Glasner. – Sydney, 1983. – 287 p.
7. Holy Bible containing the Old and New Testaments / King James Version: translated out of the Original Tongues and with the former Translations. – 1611. – 2652 p.
8. Wilson, B. Religion in Secular Society. A Sociological Comment / B. Wilson. – London: Watts, 1996. – 151 p.

Игнатъева О. С. Проблема межконфессионального диалога в условиях глобализации мира.

Рассмотрены проблемы межрелигиозного диалога в условиях современного мира. Раскрыты основные особенности и факторы экуменизма, охарактеризовано позицию Англиканской церкви в экуменическом движении за единение и обновление Всемирной церкви.

Ключевые слова: экуменическое движение, экуменизм, межконфессиональный диалог, христианское единство, экклезиология.

Ihnatyeva O. The problem of interfaith dialogue in the process of world globalization.

The problem of interfaith dialogue in the process of the modern world is discussed. The main peculiarities and factors of ecumenism are found out and the position of the Church of England in the ecumenical movement for unity and renewal of the Worldwide church are characterized. The religion-studying analysis of the Anglican Communion activity which is directly influenced by the Church of England is made. The forms and the methods of the Anglicanism religious institutions missionary activity are examined. The peculiarities of the functioning of different religious trends that exist in modern England are shown, the place of Anglicanism in existing religious diversity and also the religiosity position of the English people, their religious preferences are determined. The holistic analysis of the English Church functioning in English socio-cultural and multidominational area and in the context of interfaith dialogue and ecumenical processes in contemporary Christianity are revealed.

The Church of England, which today comprises about one percent of the population is a consistent supporter of interfaith dialogue. It also participates in the work of the World Council of Churches and ecumenical contacts with different religious trends in Christianity. The Modern Church of England is opened to everything new in social, political and religious life. It is capable of renewal by redefining the initial ideas of the Christian religion, their understanding with regard to the processes in the modern world and in England in the XXI century.

The future of the Church of England depends on maintaining its status as a state church of England, on the inner understanding between representatives of different religious movements in this Church, on the ability to combine innovations with a commitment to traditional norms and values, on the real authority of the Church of England within the Anglican Community and the Christian Community as a whole.

Keywords: ecumenical movement, ecumenism, interfaith dialogue, Christian Community, ecclesiology.

Надійшла до редколегії 01.03.2013 р.

УДК 165. 722

Ю. Н. Киселева

Донецкий национальный технический университет

ОТ «СУБЪЕКТА» И «СУБЪЕКТИВНОСТИ» К «СУБЪЕКТНОСТИ»: ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЕ ПОИСКИ

Проблема «кризиса европейского субъекта» в значительной мере обусловлена наличием противоречий в категориальном аппарате, который требует уточнений: разграничения понятий «субъект», «субъективность» и «субъектность»; объединения гносеологического, антропологического и социологического элементов структуры субъектности как системной характеристики человека и общества.

Ключевые слова: субъектность, субъект, субъективность, парадигма субъектности.

Затянувшийся «кризис европейского субъекта», достигший своего апогея в ситуации «смерти субъекта» во второй половине XX века, заставляет представителей целого ряда наук задаваться вопросом: «кто придет после субъекта» [2]. Немаловажным фактором этого является «понятийный кризис» современного социально-гуманитарного знания, категориальный аппарат которого зарождается в эпоху Просвещения и с того времени не претерпевает существенных изменений [7]. Термин «субъект» входит во французский, а затем и в другие европейские языки в XVII веке в рамках достаточно специфического картезианского понимания; впоследствии же каждая историческая эпоха наполняет его собственными смыслами. Более того, сегодня в «прокрустово ложе» этой, по сути, все той же картезианской категории мы пытаемся втиснуть не соответствующие ей представления о человеке, например, эпохи Античности или Средних веков. Несовершенство категориального аппарата не может не отражаться на адекватности исследований в данной области, поэтому первостепенное значение в деле «поиска нового субъекта» имеет уточнение категориального аппарата данной дисциплинарной области и инструментов ее анализа. При этом, хотя количество работ, посвященных теме «субъекта», огромно, описанная терминологическая проблема находит отражение лишь в немногих работах, среди которых следует отметить работы М. Хайдеггера, Э. Балибара, Н. Пауэр, А. Н. Леонтьева, В. Е. Кемеров, С. Д. Дерябо, Ю. И. Прохоренко и др.

От гносеологического понимания («субъективность») к экзистенциальному и деятельностному («субъектность»). Для преодоления описанного категориального кризиса темы «субъекта» представляется необходимым разрешение ряда терминологических противоречий. Первое из них связано с диапазоном значений термина «субъективность». Этот термин формируется приблизительно в то же время, когда во французский, а затем и в другие европейские языки (предположительно, через работы Декарта) входит понятие